

ARCHIV NÁRODNÍ GALERIE V PRAZE

ADOLF LIEBSCHER **(* 1857 – † 1919)**

Inventář osobního fondu

Časové rozmezí: (1854) 1857–1919 (1960)

Číslo evidenčního listu NAD: 50

Značka fondu: 90

Evidenční číslo inventáře: 50

Zpracoval: Tomáš Hylmar

Místo: Praha 2005

Adolf Liebscher (1857-1919)

Adolf Liebscher se narodil 11. března 1857 v Praze. Byl mladším bratrem malíře a ilustrátora Karla Liebschera (1851-1906). Po dokončení reálné školy v Praze odešel studovat Uměleckoprůmyslovou školu do Vídně. Již roku 1877 se zapojil do soutěže na výzdobu foyer Národního divadla, ve které získal druhou cenu. Byla mu poté svěřena výzdoba osmi lunet v divadelní spojovací chodbě. Zařadil se tak mezi tzv. generaci Národního divadla. Od roku 1881 působil jako výpomocný učitel kreslení, od roku 1895 jako docent a od roku 1911 jako mimořádný profesor kreslení na české vysoké škole technické v Praze. Na této škole vyučoval prakticky až do své smrti. Roku 1884 se přihlásil do soutěže pro zhotovení sgrafit pražského Rudolfinu. O rok později uspořádal v Rudolfinu svoji první větší výstavu obrazů a studií. V roce 1887 se zúčastnil další soutěže, tentokrát na zhotovení sgrafitové výzdoby nádvoří Národního muzea v Praze. Získal druhou a třetí cenu. V roce 1889 uspořádal se svým bratrem Karlem soubornou výstavu v Kutné Hoře. Roku 1891 se opět přihlásil do soutěže na zhotovení výzdoby dvorany Rudolfinu v Praze, ve které získal třetí cenu. První cenu získal až v roce 1897 v soutěži pro zhotovení maleb oken chrámu sv. Ludmily v Praze na Vinohradech. Mimo výše jmenované stavby se podílel na výzdobě mnoha dalších budov, a to jak v Čechách a na Moravě, tak i v cizině (např. na Grébova vila v Praze na Vinohradech, vila Ottomara Klingera v Novém Městě pod Smrkem, spolkový dům ve Vyškově, kaple v Lochovicích, obecní dům na Vinohradech, radnice a záložna v Kolíně nebo slavnostní opona lublaňského divadla).

Adolf Liebscher vynikl i v tvorbě velkých obrazů s historickými náměty. Roku 1888 namaloval obraz nazvaný Žižka před Kutnou Horou (dnes ve Vlašském Dvoře v Kutné Hoře), vytvořil figurální část obrazu Boj se Švédy na Karlově mostě vystaveného na Jubilejní výstavě roku 1891 v Praze a také se podílel na monumentálním obrazu Pobití Sasíků pod Hrubou Skálou (uložen v muzeu v Turnově). Velmi ho zaujal i národopis a český a moravský venkov, který ztvárnil na svých menších obrazech krajinářských i portrétních. Jako ilustrátor spolupracoval na obrazovém doprovodu velkých knižních edic jako byly např. Ottovy Čechy nebo Hrady a zámky Augusta Sedláčka.

Adolf Liebscher zemřel 11. června 1919 v Potštejně nad Orlicí. Po jeho smrti bylo uspořádáno několik výstav umělecké pozůstalosti. V roce úmrtí se konala prodejní výstava v Domě umělců v Praze, roku 1928 v Topičově salonu v Praze a až v roce 1943 souborná výstava bratrů Adolfa a Karla Liebscherů v pavilonu Myslbek v Praze.

Výběrová literatura o Adolfu Liebscherovi

Harlas, F. X., České umění. Malířství, Praha 1908, s. 103.

Jiřík, F. X., Vývoj malířství českého ve stol. XIX, Praha 1909, s. 206.

Nová encyklopedie českého výtvarného umění A-M, Praha 1995, s. 450-451.

Ottův Slovník naučný 15, Praha 1900, s. 1053-1054.

Nový slovník československých výtvarných umělců L-Ž, Ostrava 1993, s. 32-33.

Vývoj a dějiny archivního fondu

Písemná pozůstalost Adolfa Liebschera byla získána do Archivu Národní galerie v Praze roku 1986 nákupem od Ing. Pavla Liebschera v rozsahu jednoho kartonu. Fond byl dále doplněn o kabinetní fotografii Adolfa Liebschera a fotografie díla z oddělení Dokumentace NG. V roce 1996 byly po rozhodnutí nákupní komise zakoupeny dopis a dopisnice. Do fondu byly přerazeny také archiválie ze sbírky Varia. Osobní fond je uložen pod přírůstkovými čísly AA 1583, AA 1799, AA 2084, AA 3029, AA 3509, AA 3973 a AA 4102.

Archivní charakteristika fondu

Při pořádání písemné pozůstalosti Adolfa Liebschera byly archiválie rozděleny na několik základních oddílů. Jedná se o oddíly dokladů, korespondence, rukopisů, tisků a fotografií. Oddíl

korrespondence byl dále rozčleněn na korespondenci vlastní - přijatou a odeslanou, korespondenci rodinnou a cizí. Přijatá korespondence je dále dělena na jednotlivé odesílatele a korporace. Do přijaté korespondence byly zařazeny i dopisy rodinných příslušníků. Při zpracování fondu bylo vyskartováno pouze několik pomocných obalů, obálek a desek na písemnosti. Dále nebyly nalezeny dva dopisy od Antonína Cechnera, navštívenky Karla Mertý a rukopisný náčrt programu historického a místopisného cyklu Adolfa Liebschera, které byly uvedeny v předběžném soupisu pozůstalosti z roku 1986. Písemnosti fondu jsou v dobrém fyzickém stavu, jen na několika dokumentech je patrné mírné poškození nebo lom papíru. V inventárním soupisu jsou doplněny některé místopisné názvy současnou terminologií. Písemnosti jsou psány převážně v češtině a němčině, ale objevuje se i latina a italština. V inventáři jsou používány kulaté závorky (), ve kterých jsou údaje sloužící badatelům pro lepší orientaci v dokumentech, doplňují stávající údaje, aby došlo k jejich upřesnění a nedocházelo k záměnám, nebo vyjadřují charakteristiku a stav písemností. V hranatých závorkách jsou uvedeny informace odvozené z dalšího studia materiálů a vyjadřují tak názor zpracovatele fondu.

Stručný rozbor obsahu fondu

Osobní fond Adolfa Liebschera je velmi torzovitý. Neobsahuje žádné Liebscherovy osobní doklady a je tvořen zejména korespondencí. V dochovaných dopisech a navštívenkách se objevují významná jména současníků Adolfa Liebschera, např. malíři Franz von Defregger, Salomon z Friedbergu, Friedrich Wachsmann, Karel Tůma, sochař Josef Mauder, spisovatelé Karel Pippich a Josef Štolba nebo nakladatel Jan Otto. Dochovala se i část korespondence od otce Josefa Liebschera. O Liebscherově obrazu Žižka před Kutnou Horou se jedná v dopisech z městské rady v Kutné Hoře, o výzdobě obecního domu a chrámu sv. Ludmily se zmiňují dopisy z městské rady na Vinohradech. Udělení třetí ceny za návrh na výzdobu Zemského muzea v Praze připomíná dopis ze Zemského výboru Království českého. Určité rozčarování nad výběrem autora výzdoby dvorany Rudolfiny vyjadřuje Liebscherův koncept dopisu z roku 1893 adresovaný Výboru pro uměleckou výzdobu dvorany Rudolfiny. Korespondenci rodinnou tvoří zejména kondolence synovi Adolfa Liebschera architektu Adolfu Liebscherovi ml. (1887-1965). Z několika dochovaných rukopisů vyniká studie o malířství, která byla vytvořena během přednášek na Českém vysokém učení technickém v Praze a dokládá tak zaměření Liebscherovy pedagogické činnosti. Fond dále doplňuje několik osobních fotografií Adolfa Liebschera.

Písemnosti Adolfa Liebschera v dalších archívních fondech

Písemnosti Adolfa Liebschera uložené v dalších fondech ANG tvoří většinou pouhé jednotliviny. Větší soubor dopisů je uložen v fondu Bohuslava Schnircha a ve fondu SVPU (korespondence Krasoumné jednoty). V témže fondu jsou uloženy i listky z prodejní výstavy Liebscherovy pozůstalosti v roce 1919. Další dopisy jsou ve fondech Viktora Olivy, Karla Štapfera, ve sbírce Čenka Gudery a ve fondu Varia. V fondu Lva Nerada a Rudolfa Ryšavého je uložen soubor výstřižků k dílu Adolfa Liebschera. Význam pro badatele má rovněž osobní fond bratra Adolfa Liebschera Karla Liebschera, který je rovněž uložen v Archivu národní Galerie v Praze. Několik Liebscherových dopisů je uloženo i v fondech Literárního archívu Památníku národního písemnictví v Praze. Jedná se o např. fondy Františka Heritese, Adolfa Heyduka, Josefa Karáska, Karla Pippicha a Edvarda Valečky. Osobní spis profesora Adolfa Liebschera je uložen v Archivu Českého vysokého učení technického v Praze. Spis obsahuje listinné materiály z let 1880 až 1919.

Inv. č.	Obsah	Počet ks/ll	Časový rozsah	Př. č. AA	Ev. j.
Doklady					
1	Průkazy mimořádného člena nadace Domu Albrechta Dürera v Norimberku (A. Dürerhaus Stiftung), (něm.)	2 ks	1882	3029	1
2	Rozhodnutí o udělení finanční podpory na uměleckou činnost od státního místodržitelství v Praze	1 kus	1884	3029	1
3	Pozvánka a vstupenka do Národního divadla v Praze na výstavu opony pro zemské divadlo v Lublani	1 kus	b.d.	3029	1
4	Navštívenky Adolfa Liebschera (na jedné perokresba hlavy muže)	2 ks	b.d.	3029	1
Korespondence					
Korespondence vlastní – přijatá – jednotlivci					
5	Baroch Vendelin b.m., b.d. (navštívenka s přípisem Adolfa Liebschera)	1 list	b.d.	3029	1
6	Bauše Bohumil Praha-Karlín, 21. 11. 1897	1 list	1897	3029	1
7	von Defregger Franz b.m., b.d., (navštívenka s přípisem Adolfa Liebschera)	1 list	b.d.	3029	1
8	Dobřenská z Dobřenic Anna Marie Pottenstein (Potštejn nad Orlicí), 10. 11. 1901	2 ll	1901	3029	1
9	Francke Kuno b.m., b.d. (navštívenka s přípisem)	1 list	b.d.	3029	1
10	z Friedbergu Salomon (pseud. Mírohorský) Praha, 24. 4. 1906	2 ll	1906	3029	1
11	Gerlach Martin Víděň, b.d. (navštívenka)	1 list	b.d.	3029	1
12	Heythum Emil b.m., b.d. (navštívenka)	1 list	b.d.	3029	1
13	Hollub ... Víděň, b.d.	2 ll	b.d.	3029	1
14	Jarník Jan Urban Praha, 24. 4. 1906	1 list	1906	3029	1
15	Jireček Hermenegild Praha, 17. 10. 1890 (navštívenka s přípisem)	1 list	1890	3029	1
16	Klimeš Josef Chrudim, 8. 4. 1890	1 list	1890	3029	1
17	Klinger Ottomar Neustadt bei Friedland (Nové Město pod Smrkem), 10. 1. 1891	1 list	1891	3029	1
18	z Kolovrat Malvína Schönpriesen (Krásné Březno), 17. 12. 1903	2 ll	1903	3029	1

19	Kvapilová Hana Praha, b.d. (navštívenka)	1 list	b.d.	3029	1
20	Liebscher Josef (otec) Praha, 13. 10. 1876 Praha, 30. 1. 1877 Praha, 19. 2. 1877 České Budějovice, 9. 7. 1877, přiloženy listy ze stromů Adlerkosteletz (Kostelec nad Orlicí), 27. 8. 1877	9 ll	1876–1877	3029	1
21	[Liebscher] Josef (bratr) b.m., 15. 2. 1898	1 list	1898	3029	1
22	Liebscher Karel (bratr) Praha, 8. 12. 1904 (dopisnice) Goslar (Německo), b.d.	4 ll	1904, b.d.	3029	
23	Limpik ... Víděň, 10. 2. 1874 Víděň, 23. 2. 1882 Víděň, 2. 6. 1890 (přípis Adolfa Liebschera)	5 ll	1874–1890	3029	1
24	Lind Gustav Praha, b.d. (navštívenka)	1 list	b.d.	3029	1
25	Machulka Theodor Esseg (Osijek v Chorvatsku), b.d. Esseg (Osijek), b.d. (navštívenka Viktora Machulky)	2 ll	b.d.	3029	1
26	Mauder Josef Praha, 22. 4. 1906 (navštívenka)	1 list	1906	3029	1
27	Mertová Matylda Jindřichův Hradec, 23. 11. 1904 (přípis Karla Mertvy)	2 ll	1904	3029	1
28	Nezjištěný Praha, 16. 11. 1873	2 ll	1873	3029	1
29	Otto Jan Praha, 6. 6. 1894	2 ll	1894	3029	1
30	Pavec Johann Admont (Rakousko), 9. 8. 1893 (dopisnice)	2 ll	1893	3029	1
31	Pippich Karel Chrudim, 9. 4. 1890	2 ll	1890	3029	1
32	Reisky Carl Cosel (Kedzierzyn-Kozle v Polsku), 21. 10. 1894 Cosel (Kedzierzyn-Kozle v Polsku), 6. 11. 1894	4 ll	1894	3029	1
33	[Stanzel] Victor b.m., 24. 5. 1890 b.m., b.d. (fragment) b.m., b.d. (poškozen) (3x)	10 ll	1890, b.d.	3029	1
34	Štolba Josef [Pardubice], 12. 9. 1899 Pardubice, 19. 11. 1899	3 ll	1899	3029	1
35	Tůma Karel	1 list	b.d.	3029	1

	Praha, b.d.				
36	Wachsmann Friedrich b.m., b.d. (navštívenka)	1 list	b.d.	3029	1
37	Zahradník Isidor Praha-Strahov, 15. 7. 1904 (navštívenka)	1 list	1904	3029	1
Korespondence vlastní – přijatá – korporace					
38	Arcibiskupství v Praze, sekretář – Praha Praha, 10. 9. 1909	1 list	1909	3029	1
39	Krasoumná jednota pro Čechy a Moravu, náměstek předsedy – Praha Praha, [1902]	1 list	[1902]	3029	1
40	Městská rada, starosta – Kutná Hora Kutná Hora, 11. 1. 1896 Kutná Hora, 5. 2. 1896	2 ll	1896	3029	1
41	Městská rada, starosta – Praha Praha-Vinohrady, 7. 12. 1893 Praha-Vinohrady, 17. 12. 1896	2 ll	1893, 1896	3029	1
42	Muzeum Království českého, viceprezident – Praha Praha, 5. 11. 1895	1 list	1895	3029	1
43	Národní jednota severočeská, místní odbor – Kutná Hora Kutná Hora, 26. 10. 1903	1 list	1903	3029	1
44	Palatio e foro Romano, ředitel – Řím Řím, 1. 10. 1909	1 list	1909	3029	1
45	Pelda A., velkoobchod dopisnicemi – Most Most, 15. 12. 1915 (dopisnice)	1 list	1915	3029	1
46	Regentská kancelář prince Luitpolda – Mnichov Mnichov, 3.7. 1890	1 list	1890	3029	1
47	Společenstvo sládků, starosta – Praha Praha, 22. 6. 1893	1 list	1893	3029	1
48	Umělecká Beseda v Praze – Praha Praha, 28. 2. 1907, připsána odpověď b.d.	1 kus	1907	1799	1
49	Výbor pro zřízení Národního divadla – Praha Praha, 15. 4. 1877 (tištěné vyhlášení konkurzu na malířskou výzdobu divadla, fragment)	2 ll	1877	3029	1
50	Zemský výbor Království českého, nejvyšší maršálek zemský – Praha Praha, 9. 2. 1887	1 list	1887	3029	1
Korespondence vlastní – odeslaná – jednotlivcům (adresát v nominativu)					
51	František Josef I. Praha, 1892 (koncept žádosti o navýšení důchodu pro	9 ll	1892	3029	1

	otce Adolfa Liebschera)				
52	Liebscher Adolf (syn) Pardubice, 25.7. 1903 (pohlednice)	1 list	1903	3029	1
53	Rieger František Ladislav Řím, 31. 5. 1879 (opis)	1 list	1879	3029	1
54	Stýblo [Václav] [Praha, 12. 11. 1918] (dopisnice)	1 list	[1918]	3973	1
55	Nezjištěný Praha, 7. 2. 1905	2 ll	1905	3973	1

Korespondence vlastní – odeslaná – korporacím
(adresát v nominativu)

56	Nezjištěná redakce Praha, 2. 6. 1889 Praha, 9. 10. 1889	3 ll	1889	1583	1
57	Výbor pro uměleckou výzdobu dvorany v Rudolfinu – Praha Praha, 28. 6. 1893 (koncept stížnosti), připojena odpověď z 15. 7. 1893 a tištěné vyhlášení a podmínky konkurzu na výzdobu Rudolfinu z roku 1890	7 ll	1893	3029	1

Korespondence rodinná
(adresát na druhém místě v nominativu)

58	First J. – Liebscher Josef (otec) Versecz (Vršac v Srbsku), 22. 5. 1854 Temešvár (Rumunsko), 17. 12. 1855	3 ll	1854, 1855	3029	1
59	Buss ... – Liebscher Adolf (syn) [Praha, 1919]	1 list	[1919]	3029	1
60	Vojtíšek Václav – Liebscher Adolf Praha, 14. 6. 1919	1 list	1919	3029	1
61	České vysoké učení technické, rektorát, Praha – Liebscher Adolf Praha, 13. 6. 1919	1 list	1919	3029	1
62	Magistrát, prezídium, Praha – Liebscher Adolf Praha, 13. 6. 1919	1 list	1919	3029	1
63	Ministerstvo obchodu, Praha – Liebscher Adolf Praha, 14. 6. 1919	1 list	1919	3029	1
64	Nakladatelství Jan Otto, Praha – Liebscher Adolf Praha, 14. 6. 1919	1 list	1919	3029	1
65	Velvyslanectví Království Srbů, Chorvatů a Slovinců, Praha – Liebscher Adolf Praha, 31. 5. 1919	1 list	1919	3029	1

Korespondence cizí

(adresát na druhém místě v nominativu)

66	Nezjištěný Vincenc – nezjištěný Viktor Praha, 18.5. 1887 (poškozeno)	2 ll	1887	3029	1
67	Nezjištěný – nezjištěná b.m., b.d. (koncept dopisu)	2 ll	b.d.	3029	1
68	Šmatolán Jaroslav – [Jeníčková] Marie Reinerz (Dušníky v Polsku), b.d.	2 ll	b.d.	3029	1

Rukopisy a kresby

Rukopisy a kresby – vlastní

69	Návrh erbu Adolfa Liebschera	1 list	b.d.	3029	1
70	O malbě monumentální. Úvahy o uměleckém tvoření a návod k technickému provádění (studie)	95 ll	b.d.	3029	1
71	Soupis vlastní prací s konceptem kupní smlouvy na prodej obrazů České elegie z roku 1919 a perokresbou	3 ll	b.d.	3029	1
72	Verzweiflung. Opis básní od Augusta Kotzebue.	4 ll	b.d.	3029	1
73	Václav Vladivoj Tomek (kresba)	1 kus	1901	1799	1

Rukopisy a kresby – cizí

74	Kvapil František V snech dávných (báseň)	2 ll	b.d.	3029	1
----	--	------	------	------	---

Tisky

75	Addio a Napoli (tisk písně)	1 kus	b.d.	3029	1
76	Nabídkový leták knihkupectví J. G. Calve, Praha (tisk)	1 kus	1866	3029	1
77	Pamětní tisky sjezdu studentů české vyšší reálné školy v Praze, rkp. poznámky a podpisy	2 ks (5 ll)	1895, 1900	3029	1

Fotografie

78	Fotografie Adolfa Liebschera	7 ks	b.d.	3029	
79	Fotografie Adolfa Liebschera z ateliéru Jindřicha Eckerta	2 ks	1902	3029	
80	Fotografie Adolfa Liebschera zhotovená podle negativu z ateliéru Jindřicha Eckerta v Praze z roku 1902	1 kus	b.d.	3509	
81	Fotografie hrobu Adolfa Liebschera	1 kus	1960	2084	1
82	Fotografie díla	3 ks	b.d.	4102	1

Adolf Liebscher (1857-1919), inventář osobního fondu

časový rozsah fondu: (1854) 1857–1919 (1960)

počet evidenčních jednotek: 1 karton

počet inventárních jednotek: 82

rozsah v bm: 0,12 m

stav ke dni: 1. 8. 2005

jméno zpracovatele: Tomáš Hylmar

číslo evidenčního listu NAD: 50

číslo evidenční pomůcky: 50

počet stran: 9

schválil: 3. 8. 2005 Mgr. Tomáš Sekyrka